Aihe: Maatalousjaosto perjantai 06.11.2020 klo 08.00 / HE 146/2020 vp

Teema: Peto- ja hirvieläinten aiheuttamat vahingot ja niiden korvaaminen, muiden rauhoitettujen lajien aiheuttamat vahingot ja korvaukset, riistatalouden edistäminen, porotalouden edistäminen

Asiantuntijalausunto / Porotalous /

MMM ruokaosasto, neuvotteleva virkamies Tapani Sirviö

Porotalouden tuki vuoden 2021 talousarviossa:

Porotalouden edistäminen (**momentti 30.10.51**, siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 843 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää seuraaviin poronhoitolain (848/1990) mukaisiin Paliskuntain yhdistykselle myönnettäviin avustuksiin:

1) valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroesteaitojen rakentamiseen ja kunnossapitoon myönnettävien valtionapujen maksamiseen

2) porotalouden edistämiseen tähtäävän neuvonta- ja kehittämistyön tukemiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Valtakunnan rajoilla olevien poroesteaitojen valtion vastuulla olevat velvoitteet perustuvat valtioiden välillä

solmittuihin poroaitasopimuksiin ja koskevat Suomen ja Norjan sekä Suomen ja Venäjän rajoilla olevien poroaitojen rakennus- ja kunnossapitotoimenpiteitä.

2021 talousarvio 1 843 000

2020 talousarvio 1 843 000

2019 tilinpäätös 1 843 000

Porovahinkolautakunnan toiminnasta aiheutuvien menojen maksaminen (**momentti 30.20.01**)

Kyseiset menot ovat osa Ruokaviraston toimintamenoja (siirtomääräraha 2 v). Hallitus on antanut eduskunnalle 5.10.2020 esityksen laista poronhoitolain muuttamiseksi. Uuden lain myötä poronhoitoalueelle perustetaan porovahinkolautakunta ja lainkäyttötoimivalta riita-asioissa siirtyy yleisille tuomioistuimille.

Hallituksen esittämä laki lakkauttaa nyt käytössä olevat kuntakohtaiset arvioimislautakunnat. Lautakunnat ovat tähän asti toimineet ratkaisijoina ensiasteen riidoissa, jotka koskevat porojen viljelyksille, taimikoille ja asuntojen pihoille aiheuttamien vahinkojen korvaamista sekä alueiden aitaamista.

Esityksen mukaan poronhoitoalueelle perustetaan porovahinkolautakunta, joka toimii alueella puolueettomana ja riippumattomana asiantuntijaelimenä. Lautakunta antaa pyynnöstä

asiantuntijalausuntoja porojen aiheuttamasta vahingosta ja paliskunnan laissa säädetystä aitaamisvelvollisuudesta. Lautakunta tarjoaa myös sovittelupalveluja riitojen osapuolille.

Hallituksen esityksessä Ruokavirasto tuottaisi lautakunnan tarvitsemat hallinnolliset palvelut. Lautakunnan toimintaan arvioidut menot ja tulot on huomioitu Ruokaviraston toimintamenoissa.

Poro- ja luontaiselinkeinojen aloitusavustus kuuluu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2014 - 2020 rahoitettaviin toimenpiteisiin ja maksetaan talousarviovaroin momentilta 30.10.40, osana maatalouden aloittamis- ja investointiavustuksia (siirtomääräraha 3 v.).

Määrältään 25 000 euron aloitustukea haetaan ja myönnetään vuosittain noin 10 - 20 hankkeeseen, jolloin porotalouden aloitustuki on enimmillään noin 500 000 euroa.

Momentille 30.10.40 myönnetään määrärahaa 55 050 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ohjelmakauden 2014—2020 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa toteuttavien nuorten viljelijöiden ja nuorten elinkeinonharjoittajien tilanpidon aloitusavustusten sekä maatalouden investointiavustusten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) maksettavan EU:n rahoitusosuuden sekä valtion rahoitusosuuden maksamiseen

2) ohjelmakauden 2014—2020 ja siirtymäkauden 2021 sitoumuksista aiheutuneiden velvoitteiden maksamiseen sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU 1306/2013) artiklojen 52 (sääntöjenmukaisuuden tarkastaminen) sekä 54 ja 56 (yhteiset säännökset ja maaseuturahastoa koskevat erityissäännökset sääntöjenvastaisuuksista) mukaisten Suomen velvoitteiden maksamiseen.

3) kokonaan kansallisesti rahoitettavien biokaasu- ja lannankäsittelyinvestointien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Porotalouden eläinkohtainen tuki, jota maksetaan vuosittain porotaloudelle noin 4,5 milj. euroa.

Kyseinen tuki on osa pohjoista tukea (artikla 142) ja kuuluu kansallisen tuen momentin alle **(momentti 30.20.40**, kokonaismääräraha 323 100 000 euroa, siirtomääräraha 2 v).

Suomi saa myöntää pitkäaikaisia kansallisia tukia liittymissopimuksen artiklan 142 perusteella. Edellä mainittuihin pitkäaikaisiin kansallisiin tukiin kuuluvaa eläinkohtaista tukea maksetaan porotalouden harjoittajille maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain nojalla. Tukea maksetaan tuen saajille tukialueilla C3 ja C4 poronhoitovuoden päättyessä poroluetteloon merkittyjen eloporojen lukumäärän perusteella.

Tuen saajalla tulee olla omistuksessa valtioneuvoston asetuksella vuosittain säädettävä vähimmäiseloporomäärä. Asetuksessa on huomioitu myös mm. mahdollinen ylilukutilanne. Asetuksen mukaan tukea ei makseta siltä osin kuin eloporojen määrä ylittää paliskunnille tai niiden osakkaille määrätyt suurimmat sallitut määrät. Edelleen jos paliskunnan eloporojen määrä ylittää paliskunnille määrätyn suurimman sallitun eloporojen määrän, ruokakuntien tukikelpoisten eloporojen määrää vähennetään ylimääräisten porojen osalta samassa suhteessa kuin ruokakunnat omistavat eloporoja paliskunnassa.

Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (momentti 30.40.40), Suomen ja Norjan välisen poroaitasopimuksen mukaisten korvausten maksaminen)

Momentilla ” Eräät luonnonvaratalouden korvaukset” varattua 1 745 000 euron arviomäärärahaa saa käyttää myös porotalouteen, jos suomalaisia poroja valtakunnan rajalla olevasta poroaidasta huolimatta siirtyy Norjan puolelle ja nämä aiheuttavat siellä vahinkoa, johon Norjasta haetaan korvausta.

Porotalous momentilla 30.20.61: Maatilatalouden kehittämisrahasto (Makera)

(61.) Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta 30.20.61 (Siirto maatilatalouden kehittämisrahastoon) on Makeraan vuonna 2020 siirretty hallitusohjelman mukaista lisärahoitusta turvaamaan porotalouden investointeja 1 miljoona euroa. Mainitusta summasta 0,5 miljoonaa on kohdennettu porotalouden investointeihin Makeran käyttösuunnitelmassa vuodelle 2020. Yhteensä Makeran käyttösuunnitelman kohtaan 1.1. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitus- ja rakennetukilakien mukaiset avustukset sekä kolttalain mukaiset investointi-, asunto- ja käynnistysavustukset kohdennettiin 2,5 miljoonaa euroa. Noudattaen kuitenkin komission päätöstä (C(2016) 1752 final, 31.3.2016), jossa perinteisten porotalousjärjestelmien investointitukiin ja ylläpitoon kansallisen tuen enimmäismääräksi on asetettu enintään 2,0 miljoonaa.

Vuoden 2021 talousarvioesitys ei sisällä Makeraan siirrettävää määrärahaa.

S e l v i t y s o s a: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2020 IV lisätalousarvio 70 000 000

2020 II lisätalousarvio 6 500 000

2020 talousarvio 90 300 000

Muilta osin maatalousjaostolle tiedoksi mainitaan ajankohtaisena porotaloudesta:

- Maa- ja metsätalousministeriössä on meneillään porotaloutta talvella 2019/2020 kohdanneiden luonnonoloista johtuvien porovahinkojen arviointi. Porovahinkolain (987/2011) 5 §:n mukaan korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että tuho sekä sen laajuus ja vaikutus porotalouteen on todettu selvityksellä. MMM on antanut selvityksen Luonnonvarakeskus LUKE:n tehtäväksi ja selvitys vahingoista on valmistunut elokuussa. Selvityksessä alustavasti arvioidut vahingot täsmentyvät ja tarkentuvat syksyn 2020 porojen teurastuoton selvittyä. Ensimmäiset teurastiedot tulevat saataville lokakuun lopussa. Mahdolliseen korvaukseen ryhtymisestä päättää porovahinkolain mukaisesti valtioneuvosto.